

1121205 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาจารย์ ดร.นันทน์ภัส นิยมทรัพย์
jjooyy66@hotmail.com

ประเภท /แบบของหลักสูตร

ประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตรเป็นการจัดระเบียบและการนำเสนอเนื้อหาสาระให้ปรากฏในหลักสูตร ซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรสามารถนำเสนอนี้เนื้อหาได้หลายลักษณะ การนำเสนอนี้เนื้อหาของหลักสูตรเป็นการสะท้อนถึงสิ่งที่ผู้พัฒนาหลักสูตรให้ความสำคัญ

เช่น ถ้าผู้สร้างหลักสูตรให้ความสำคัญกับเนื้อหา ก็จะใช้เนื้อหาเป็นหลักในการจัดระเบียบและนำเสนอนี้เนื้อหาสาระ

ประเภท /แบบของหลักสูตร

1. หลักสูตร เน้นเนื้อหาวิชา

- 1.1 หลักสูตรรายวิชา
- 1.2 หลักสูตรสาขาวิชา
- 1.3 หลักสูตรหมวดวิชา
- 1.4 หลักสูตรสหสัมพันธ์
- 1.5 หลักสูตรบูรณาการ
- 1.6 หลักสูตรแกนวิชา

2. หลักสูตร เน้นผู้เรียน

- 2.1 หลักสูตรแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง
- 2.2 หลักสูตรเน้นประสบการณ์

3. หลักสูตร เน้นสังคม

- 3.1 หลักสูตรแบบใช้สถานการณ์ในชีวิต
- 3.2 หลักสูตรแบบนักปฎิรูป

ประเภท/แบบของหลักสูตร

Smith, Stanley และ Shores (1950: 376 – 531 อ้างถึงใน สัจด์ อุทรานันท์, 2530:

85) แบ่งรูปแบบหลักสูตรเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject Curriculum)
2. หลักสูตรกิจกรรม (Activity Curriculum)
3. หลักสูตรแกนวิชา (Core Curriculum)

ประเภท/แบบของหลักสูตร

Taba (1962: 382 – 412 อ้างถึงใน สัจด์ อุทรานันท์, 2530: 86) แบ่ง แบบหลักสูตรเป็น 5 แบบ คือ

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject Curriculum)
2. หลักสูตรรวมวิชา (Broad-Field Curriculum)
3. หลักสูตรเน้นกระบวนการทางสังคม และภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน (Curriculum Based on Social Process and Life Function)
4. หลักสูตรกิจกรรมหรือหลักสูตรประสบการณ์ (Activity or Experience Curriculum)
5. หลักสูตรแกนวิชา (Core Curriculum)

ประเภท/แบบของหลักสูตร

(รุจิร ภู่อาระ, 2551: 18-27)

1. แบบรายวิชา (Subject-Matter-Curriculum)
2. แบบหมวดวิชา (Broad-Fields-Curriculum)
3. แบบยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต (Social Process and Life Function Curriculum)
4. แบบแกนกลาง (The Core Curriculum)
5. แบบยึดกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity and Experience Curriculum)
6. แบบบูรณาการ (Integrated Curriculum)
7. แบบสหสัมพันธ์ (Correlate Curriculum)
8. แบบเอกัตบุคคล (Individualized Curriculum)
9. แบบส่วนบุคคล (Personalized Curriculum)

ประเภท /แบบของหลักสูตร

1. หลักสูตร เน้นเนื้อหาวิชา

- 1.1 หลักสูตรรายวิชา
- 1.2 หลักสูตรสาขาวิชา
- 1.3 หลักสูตรหมวดวิชา
- 1.4 หลักสูตรสหสัมพันธ์
- 1.5 หลักสูตรบูรณาการ
- 1.6 หลักสูตรแกนวิชา

2. หลักสูตร เน้นผู้เรียน

- 2.1 หลักสูตรแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง
- 2.2 หลักสูตรเน้นประสบการณ์

3. หลักสูตร เน้นสังคม

- 3.1 หลักสูตรแบบใช้สถานการณ์ในชีวิต
- 3.2 หลักสูตรแบบนักปฎิรูป

กิจกรรม จับคู่แบบของหลักสูตร

ประเภท/แบบของหลักสูตร

1. แบบรายวิชา (Subject Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) และ
นิรันดรนิยม (Perennialism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และความรู้
จุดเน้นของหลักสูตรคือ การแยก รายวิชา

ใช้วิชาเป็นหลักในการออกแบบหลักสูตรโดยนำเนื้อหาหลักมาแยกเป็น
วิชาย่อยในเชิงลึกเฉพาะทาง และจัดเรียงเนื้อหาตามความรู้ที่จำเป็นของ
แต่ละวิชา

เน้นที่กิจกรรมการถ่ายทอดโดยใช้การพูด เนื่องจากเชื่อว่าเป็นวิธีที่ความรู้
และความคิดจะถูกนำมาสื่อสารได้ดีที่สุดและถูกรวบรวมได้ดี การออกแบบใน
ลักษณะนี้เป็นการให้ความรู้ที่จำเป็นในสังคม และง่ายที่จะส่งผ่านความรู้

ประเภท/แบบของหลักสูตร

2. แบบสาขาวิชา (Discipline Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) และ
นิรันดรนิยม (Perennialism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านความรู้และวิทยาศาสตร์
จุดเน้นของหลักสูตรคือ ศาสตร์ทางวิชาการ เช่น คณิตศาสตร์ ชีววิทยา
จิตวิทยา ฯลฯ

การออกแบบลักษณะนี้พัฒนาการมาจากแบบรายวิชา โดยมีพื้นฐานของ
การออกแบบคือการจัดเรียงตามเนื้อหาวิชา

แบบสาขาวิชาเป็นความรู้เฉพาะที่มีคุณลักษณะที่ขาดไม่ได้หรือเป็น
พื้นฐานจำเป็น มองว่าวิธีการที่นักวิชาการใช้ศึกษาเนื้อหาในสาขาของ
พวกเขาก็ควรเป็นวิธีที่นักเรียนควรใช้เรียนเนื้อหาในสาขานั้น

ประเภท/แบบของหลักสูตร

3. แบบหมวดวิชา (Broad-Fields-Curriculum)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) และพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านความรู้และสังคม จุดเน้นของหลักสูตรคือรายวิชาแบบสหวิทยาการและเน้นศาสตร์ทางวิชาการ

เป็นการบูรณาการเนื้อหาที่เหมาะสมจะนำมารวมเข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผล เช่น วิทยาศาสตร์ทั่วไป (ชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์) สังคมศึกษา (ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และประวัติศาสตร์)

จุดเน้นของหลักสูตรคือรายวิชาแบบสหวิทยาการและเน้นศาสตร์ทางวิชาการ พบในการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ปัจจุบันมีการนำไปใช้ออกแบบในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบผสมผสาน (Fused Curriculum)

เป็นการรวมสองวิชาเสมือนเป็นวิชาเดียว เช่น การผสมวิชาสัตวศาสตร์ กับวิชาพฤกษศาสตร์ เป็น **ชีววิทยา** การผสมวิชาการปกครองกับสังคมวิทยาเป็น **ประชาธิปไตยของไทย**

ประเภท/แบบของหลักสูตร

4. แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) และสารัตถนิยม (Essentialism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านความรู้ จุดเน้นของหลักสูตรคือแยกวิชา เชื่อมโยงศาสตร์แต่ยังคงแยกลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชาอยู่

เชื่อมโยงศาสตร์แต่ยังคงแยกลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชาอยู่ การออกแบบลักษณะนี้ **ไม่ต้องการ**ที่จะสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาเหมือนกับ Broad-fields design และเห็นว่าแบบรายวิชายังขาดความเชื่อมโยงของเนื้อหา

เป็นการพยายามหาทางให้รายวิชาที่แยกกันนั้นมาเชื่อมโยงกันแต่ยังคงเอกลักษณ์ของแต่ละวิชา

เช่น วิชาวรรณคดีกับวิชาประวัติศาสตร์

วิชาวิทยาศาสตร์กับวิชาคณิตศาสตร์

ประเภท/แบบของหลักสูตร

5. แบบบูรณาการ (Integrated Curriculum)

เป็นการออกแบบที่พัฒนามาจากหลักสูตรแบบหมวดวิชา โดยการหลอมรวมวิชา โดยที่ทำให้เอกลักษณ์ของวิชาเดิมไม่คงเหลืออยู่เลย

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นเรียน ผู้สอนสามารถจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจใช้หลักการบูรณาการมาตรฐานการเรียนรู้ หรือบูรณาการเนื้อหาโดยการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ก็ได้

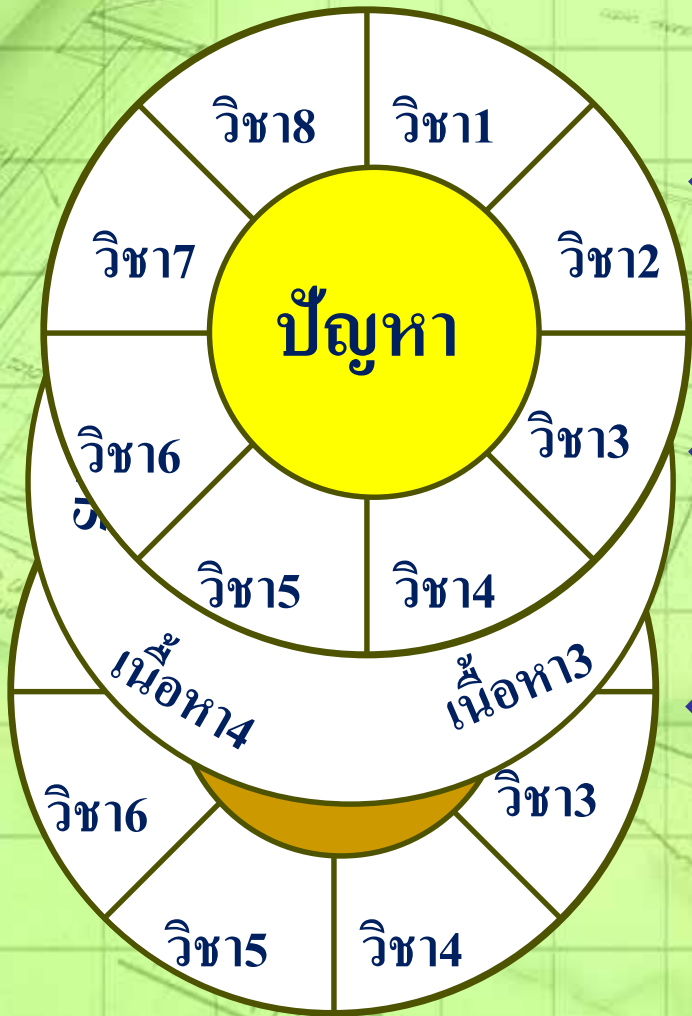

ประเภท/แบบของหลักสูตร

6. แบบแกน (The Core Curriculum)

อธิบายได้ 3 ลักษณะ คือ

(ธำรง บัวศรี, 2553: 185)

1. หลักสูตรที่นำวิชาต่างๆ มาผสมผสานโดยใช้หัวข้อในเรื่องปัญหาสังคม ปัญหาผู้เรียน ปัญหาทางประวัติศาสตร์เป็นจุดร่วม

2. หลักสูตรที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เลือกแล้วว่าจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน โดยไม่แยกเป็นรายวิชา

3. หลักสูตรที่ประกอบด้วยวิชาที่พิจารณาว่าจำเป็นสำหรับทุกคน

ประเภท/แบบของหลักสูตร

7. แบบเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านตัวผู้เรียน จุดเน้นของหลักสูตรคือความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

การออกแบบลักษณะนี้เชื่อว่าผู้เรียนต้องรุกเข้าสู่สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของพวกเขาเอง และการเรียนรู้ไม่ควรแยกออกจากชีวิตจริง

ประเภท/แบบของหลักสูตร

8. แบบประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง (Experience-Centered Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ใช้แหล่งข้อมูลด้านตัวผู้เรียน จุดเน้นของหลักสูตรคือประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน

ใช้แหล่งข้อมูลด้านตัวผู้เรียน จุดเน้นของหลักสูตรคือประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน แม้แบบนี้จะมีความใกล้เคียงกับแบบเด็กเป็นศูนย์กลางแต่มุมมองที่แตกต่างคือ การออกแบบลักษณะนี้เห็นว่าความต้องการและความสนใจของเด็กนั้นไม่สามารถนำมาจัดเตรียมล่วงหน้า ดังนั้นจึงไม่สามารถวางแผนกรอบของหลักสูตรให้เหมาะกับเด็กทุกคนได้

ประเภท/แบบของหลักสูตร

9. แบบสถานการณ์ในชีวิต (Life-Situation Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) จุดเน้นของหลักสูตรคือปัญหาชีวิต และปัญหาทางสังคม ใช้แหล่งข้อมูลด้านความเป็นอยู่ในสังคม

การออกแบบนี้มีข้อตกลงเบื้องต้น 3 ข้อ คือ

เชื่อมโยงสถานการณ์ในชีวิตคงอยู่อย่างต่อเนื่องที่เป็นเรื่องสำคัญต่อการทำหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จของสังคม และสร้างความสมเหตุสมผลในการศึกษาในการจัดระเบียบหลักสูตรที่อยู่รอบตัวผู้เรียน

นักเรียนจะพบความเกี่ยวข้องของเนื้อหาเมื่อเนื้อหาถูกจัดระเบียบล้อมรอบแง่มุมของชีวิตในชุมชน

นักเรียนได้ศึกษาสถานการณ์ของชีวิตหรือสังคมจะเป็นวิธีการให้พวกเขาได้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงสังคม

ประเภท/แบบของหลักสูตร

10. แบบนักปฏิรูป (Reconstructionist Design)

การออกแบบนี้ยึดถือตามปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) จุดเน้นของหลักสูตรคือการอยู่ร่วมกันในสังคมและสังคมและปัญหาของอยู่ร่วมกันในการสังคม ใช้แหล่งข้อมูลด้านความเป็นอยู่ในสังคมและความเป็นจริงที่ไม่สิ้นสุด

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของหลักสูตรแบบนักปฏิรูปสังคมคือเพื่อนำนักเรียนให้ยึดติดอยู่กับการวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องท้องถิ่น ชาติ และสังคมนานาชาติ เพื่อที่จะระบุดังปัญหาของมนุษย์ โดยให้ความสนใจต่อการฝึกปฏิบัติด้านนโยบายของรัฐกิจและพรรครัฐบาล หลักสูตรจะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและอุตสาหกรรม

การออกแบบหลักสูตรโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมักใช้ในการออกแบบหลักสูตรระดับ**ประถมศึกษา**

และใช้การออกแบบโดยใช้เนื้อหาเป็นศูนย์กลางในการออกแบบหลักสูตรระดับ**มัธยมศึกษา**อันเนื่องมาจากอิทธิพลของตำราและมหาวิทยาลัยซึ่งใช้สาขาวิชาเป็นหลักในการจัดระเบียบหลักสูตร (Ornstein and Hunkin 2009: 197)